

Aansprakelijkheid van de milieucoördinator (en eventuele bijkomende functies)

Robin Slabbinck

Advocaat LDR

Lid Centrum voor Verbintenissenrecht UGent

robin.slabbinck@ldr.be

Overzicht

1. Aansprakelijkheid milieucoördinator

- a) Opdracht en plichten
- b) Diverse hoedanigheden
- c) Eventuele bijkomende functies
- d) Aansprakelijkheid: algemeen
- e) Extra-contractuele aansprakelijkheid
- f) Contractuele aansprakelijkheid
- g) Bestuurdersaansprakelijkheid
- h) Strafrechtelijke en bestuursrechtelijke aansprakelijkheid

2. Praktijk

- a) Rechtspraak
- b) Cases

1. Aansprakelijkheid milieucoördinator (en eventuele bijkomende functies)

a) Opdracht en plichten

Milieucoördinator =

- Deskundig adviseur van de bedrijfsleiding
- Controleur op milieugebied

Onafhankelijkheid!

Rechtstreekse rapportage aan de bedrijfsleiding

Contouren beslissingsbevoegdheid?

Titel III DABM (decreet van 19 april 1995): bedrijfsinterne milieuzorg

- Introductie milieucoördinator
- Algemene taak van coördinatie en toezicht op de milieuzorg in de onderneming

a) Opdracht en plichten

artikel 4.1.9.1.3 van titel II VLAREM:

- bijdragen tot de ontwikkeling, de invoering, de toepassing en de evaluatie van milieuvriendelijke productiemethoden en producten
- waken over de naleving van de milieuwetgeving door regelmatig controles uit te voeren op de werkplaatsen
- voorgeschreven emissie- en immissiemetingen uitvoeren en registreren
- bijhouden van een afvalstoffenregister en naleven van de meldingsplicht over afvalstoffen
- intern en extern communiceren in verband met (het beperken van) de gevolgen van de activiteit van een bedrijf voor mens en milieu
- adviseren in verband met milieugerelateerde investeringen
- opmaken van een jaarlijks verslag over zijn activiteiten en uitgebrachte adviezen in het voorbije jaar

a) Opdracht en plichten

algemene verplichtingen in artikel 34 VLAREL (Vlaams reglement inzake erkenningen met betrekking tot het leefmilieu):

- de taken van de milieucoördinator op een kwalitatief goede wijze uitvoeren
- objectiviteit en onafhankelijkheid garanderen
- toepassen van de normen en codes van goede praktijk die voor het gebruik van de erkenning in het Vlaamse Gewest van toepassing zijn
- beschikken over een **verzekering** tot dekking van de **burgerrechtelijke aansprakelijkheid**, inclusief de beroepsaansprakelijkheid voor het gebruik van de erkenning
- opstellen van voldoende duidelijke en uitgebreide rapporten en documenten zodat het mogelijk is na te gaan of aan reglementaire voorschriften is voldaan

b) Diverse hoedanigheden

- **Interne milieucoördinator:** werknemer
 - Beschermingsregeling (vergelijkbaar met vakbondsafgevaardigde of arbeidsgeneesheer)
 - Ondersteuning: alles wat de uitoefening van zijn functie vereist (hulppersoneel, lokalen, materieel en middelen,...)
- **Externe milieucoördinator**
 - contract van aanneming – levering van diensten
 - milieucoördinator = zelfstandige of werknemer van een milieuconsultancybedrijf
- **Bestuurder** van het bedrijf als milieucoördinator
 - onafhankelijkheid?

c) Eventuele bijkomende functies

Interne milieucoördinator

- **Interne preventieadviseur**

Extern milieucoördinator

- **Externe preventieadviseur**
- **MER-deskundige**
- **MER-coördinator**

c) Eventuele bijkomende functies

Preventieadviseur

- Verplicht > 20 werknemers (< 20 werknemers: ev. werkgever zelf)
- Ondersteunt de werkgever om de maatregelen uit de welzijnswet toe te passen
- Adviserende functie tegenover werkgever en werknemers
- Opsporen van gevaren, onderzoeken arbeidsongevallen, risicoanalyses, advies inzake organisatie arbeidsplaats, opstellen maand- en jaarverslagen, preventieplan,...
- Verschillende disciplines
- Onafhankelijk
- **Interne preventieadviseur: werknemer (staffunctie)**
 - Mag geen werkgevers- of personeelsafgevaardigde zijn
 - Beschermingsregeling
- **Externe preventieadviseur: zelfstandige of werknemer adviesbureau**

c) Eventuele bijkomende functies

MER-deskundige en MER-coördinator

- Erkenning (voor MER-coördinator pas verplicht sinds 1 januari 2020)
- Verplichte verzekering burgerlijke aansprakelijkheid, inclusief beroepsaansprakelijkheid
- MER-deskundige: verantwoordelijk voor uitwerken van één of meer onderdelen van een milieueffectrapport – verschillende disciplines
- MER-coördinator: team van erkende MER-deskundigen leiden tijdens opmaak milieueffectrapport – moet zelf geen erkende MER-deskundige zijn

c) Eventuele bijkomende functies

- ‘Algemene gebruikseisen’ (art. 34 VLAREL): toepassen normen en codes van goede praktijk – kwaliteit attesten, verslagen,... – medewerking periodieke evaluaties door overheid – betaling retributie
- ‘Bijzondere gebruikseisen’ MER-deskundige (art. 38 VLAREL): nodige software – vakkennis – jaarlijks minstens 8 u bijscholing
- ‘Bijzondere gebruikseisen’ MER-coördinator (art. 29/2 VLAREL): vakkennis – jaarlijks minstens 8 u bijscholing – garandeert kwaliteitsvolle uitvoering, m.i.v. een objectieve en onafhankelijke uitvoering
- Onafhankelijkheid & onverenigbaarheden: geen bestuursfuncties – geen bloed- of aanverwant – geen financiële banden – geen rechtstreekse of onrechtstreekse, gehele of gedeeltelijke controle door de opdrachtgever → **geen werknemer van de opdrachtgever**

d) Aansprakelijkheid: overzicht

- **Burgerlijke aansprakelijkheid**
 - Tussen burgers onderling
 - Schadevereiste
 - **Extracontractuele aansprakelijkheid – Contractuele aansprakelijkheid – Bestuurdersaansprakelijkheid**

- **Strafrechtelijke en bestuursrechtelijke aansprakelijkheid**
 - Tussen burgers en overheid
 - Geen schadevereiste
 - **Milieumisdrijven en milieu-inbreuken**
 - **Strafrechtelijke handhaving:** OM
 - **Bestuurlijke handhaving:** bestuursorganen

e) Extra-contractuele aansprakelijkheid

Foutaansprakelijkheid

Aansprakelijkheid van de milieucoördinator voor schade aan derden (bijv. buurtbewoners bedrijf) door fout of nalatigheid

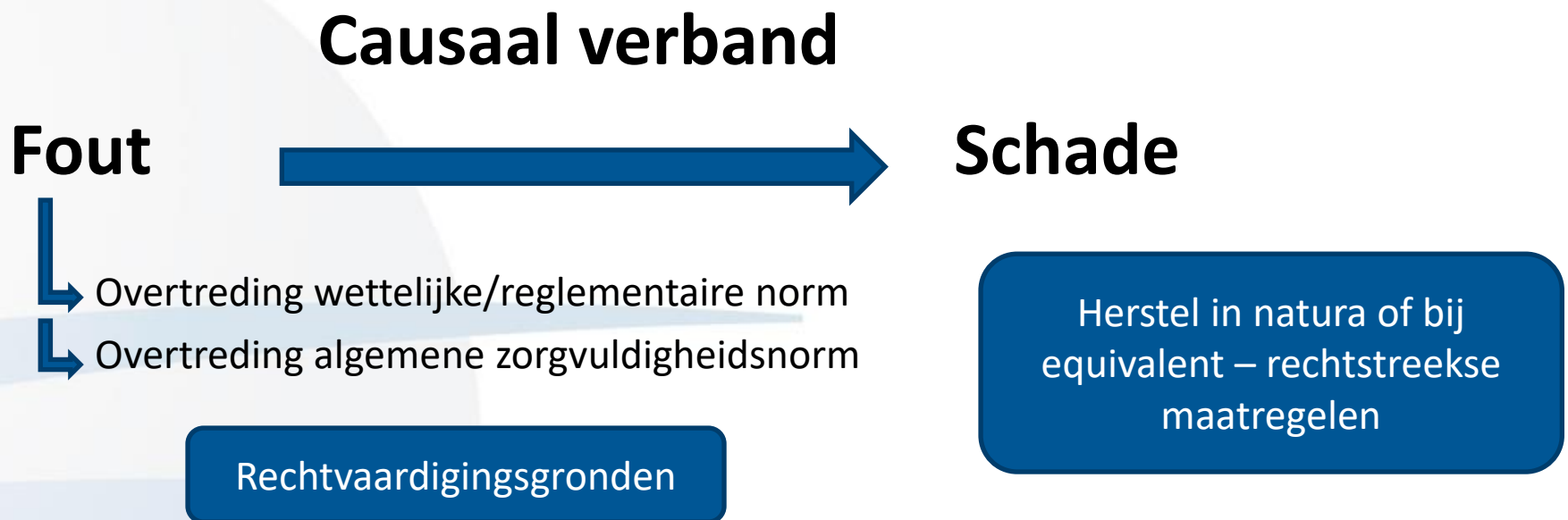
Art. 1382 BW:

“Elke daad van de mens waardoor aan een ander schade wordt veroorzaakt, verplicht degene door wiens schuld de schade is ontstaan, deze te vergoeden.”

Art. 1383 BW:

“Ieder is aansprakelijk niet alleen voor de schade welke hij door zijn daad, maar ook voor die welke hij door zijn nalatigheid of door zijn onvoorzichtigheid heeft veroorzaakt.”

e) Extra-contractuele aansprakelijkheid

e) Extra-contractuele aansprakelijkheid

Fout

- **Overtreding wettelijke / reglementaire norm**
 - Decretale taken milieucoördinator (preventieadviseur / MER-deskundige)!
 - Inbreuk → automatisch fout (tenzij **rechtvaardigingsgrond**: overmacht, overheidsbevel, niet: vergunning (!))
- **Overtreding algemene zorgvuldigheidsnorm**
 - Principe ‘goede huisvader’
 - Gedrag vergelijken met een normaal zorgvuldige milieucoördinator → *in concreto* beoordeling:
 - Specifieke professionele kennis (zelfde professionele, sectorale of industriële categorie)
 - Specifieke omstandigheden schadeverwekkend feit
 - Specifieke criteria: handelen volgens stand technologie, normale uitbatingstechnieken, best beschikbare technologie,...

e) Extra-contractuele aansprakelijkheid

Schade

Slachtoffer moet bestaan en omvang van de schade bewijzen

Alle schade (lichamelijke schade, zaakschade, morele schade,...), voor zover

- Zeker
 - Niet louter hypothetisch
 - Wel ook toekomstige schade, voor zover de normale ontwikkeling van een actueel zekere toestand
- Persoonlijk
 - Geen aantasting van algemene of collectieve belangen (bijv. leefmilieu)
 - Nuance: milieuverenigingen (vzw): bijv. schadevergoeding voor schade aan vogelbestand

Aantasting van een feitelijk belang voldoende

Belang moet rechtmatig zijn

e) Extra-contractuele aansprakelijkheid

Causaal verband

Fout = noodzakelijke voorwaarde voor de schade

Herstel

- In natura:
 - Heraanplanten, sanering vervuilde grond, afbreken illegale constructies,...
 - Ook rechtstreekse maatregelen: stilleggingsbevel
- Bij equivalent: schadevergoeding
- Verbod / bevel

e) Extra-contractuele aansprakelijkheid

Foutloze aansprakelijkheid

- **Objectieve aansprakelijkheid:** geen fout – aansprakelijkheid voor rechtmatig gedrag
- **Risicoaansprakelijkheid:** geen fout – ook geen causaal verband met een gedraging

e) Extra-contractuele aansprakelijkheid

- Burenhinderleer (art. 544 B.W.)
- Aansprakelijkheid voor gebrekkige zaken (art. 1384,1 B.W.)
- Bijzondere aansprakelijkheidsregels (milieuwetgeving)
 - Bodemdecreet
 - Vervoer gasachtige producten
 - Producent giftig afval
 - Productaansprakelijkheid
 - Opruimingskosten civiele bescherming
 - ...

e) Extra-contractuele aansprakelijkheid

Burenhinder

- Objectieve aansprakelijkheid
- Art. 544 B.W.
- Aansprakelijkheid indien het evenwicht tussen naburige eigendommen wordt verstoord door bovenmatige hinder of overlast → passende compensatie
- Fout is niet vereist, veroorzaken van hinder volstaat
- Zelfs indien vergunningsvoorwaarden worden nageleefd
- Feitenkwestie
- Vereist daad van nabuur (eigenaar/gebruiker)
- Bijv. geluidshinder, geurhinder, ontnemen van licht en uitzicht, wateroverlast, waterverontreiniging, psychologische hinder,...

e) Extra-contractuele aansprakelijkheid

Gebrekkige zaken

- Risico-aansprakelijkheid
- Art.1384,lid 1 B.W.
- Gebrek: abnormaal kenmerk dat van aard is schade te berokkenen aan derden → negatief bewijs kan volstaan
- Kanalisatie naar bewaarder van de zaak
 - Ook al werd gebrek veroorzaakt door een derde (bijv. werknemer, installateur, producent, ...) of door overmacht
 - Al dan niet kennis van gebrek door bewaarder: irrelevant
- Enkel vreemde oorzaak die betrekking heeft op schade (niet op gebrek) bevrijdt
- Bijv. vervuilde grond (niet stortplaats), voorwerpen of stoffen op rij- en waterwegen, accidentele verontreiniging door breken leiding of defect machine, stookolietank met foutieve meterstand,...

e) Extra-contractuele aansprakelijkheid

Bijzondere aansprakelijkheidsregels in milieuwetgeving

- Vaak objectieve of risicoaansprakelijkheid
 - Toepassing principe 'de vervuiler betaalt'
- Vaak gekoppeld aan specifiek milieuschadegeval
- Soms beperkt tot bepaalde schadevormen (bepaalde materiële schade, zoals bodemsaneringskosten)
- O.a.
 - Bodemsaneringskosten en schade veroorzaakt door bodemsanering (Decreet van 11/10/2006 betreffende de bodemsanering en de bodembescherming)
 - Kosten opruimingswerken (Art. 2bis Wet van 31 december 1963 betreffende de civiele bescherming)
 - Schade door grondwaterwinning (Decreet VI. Parl. 24/01/84)
 - Schade door gevaarlijke producten (Wet 25/02/1991)

e) Extra-contractuele aansprakelijkheid

Beperking van aansprakelijkheid

- Interne milieucoördinator / interne preventieadviseur (werknemer):
 - **Aansprakelijkheidsbeperking artikel 18 Arbeidsovereenkomstenwet!**
 - Ev. exoneratie- of vrijwaringsclausules in arbeidsovereenkomst
- Externe milieucoördinator / externe preventieadviseur / MER-deskundige en MER-coördinator
 - **Geen wettelijke aansprakelijkheidsbeperking**
 - Ev. exoneratie- of vrijwaringsclausules in dienstencontract

e) Extra-contractuele aansprakelijkheid

Artikel 18 Arbeidsovereenkomstenwet

Van toepassing op

- Interne milieucoördinator / Interne preventieadviseur
- Werknemer van externe milieucoördinator (milieuconsultancybureau) of externe preventieadviseur

Indien de werknemer bij de uitvoering van zijn arbeidsovereenkomst aan de werkgever of aan derden schade berokkent, is hij enkel aansprakelijk

- voor zijn **bedrog of zware schuld** (opzettelijke of zware fout)
- voor zijn **lichte fout** als die bij hem eerder **gewoonlijk** dan toevallig voorkomt

Beperkt **enkel burgerlijke aansprakelijkheid**, niet strafrechtelijke aansprakelijkheid (!)

e) Extra-contractuele aansprakelijkheid

Art. 18 AOW: *“Ingeval de werknemer bij de uitvoering van zijn overeenkomst de werkgever of derden schade berokkent, is hij enkel aansprakelijk voor zijn bedrog en zijn zware schuld. Voor lichte schuld is hij enkel aansprakelijk als die bij hem eerder gewoonlijk dan toevallig voorkomt.”*

→ *“bij de uitvoering van zijn arbeidsovereenkomst”:*

Schadeverwekkende handeling (1) tijdens de duur van de uitvoering van de arbeidsovereenkomst en (2) die (onrechtstreeks) verband vertoont met de arbeidsovereenkomst

→ *“zware schuld”:*

Niet opzettelijk maar zodanig grof en extreem dat ze niet verschoonbaar is
Strafrechtelijke inbreuk is op zich niet per se een zware fout cf. art. 18 AOW

→ *“gewoonlijk voorkomende lichte fout”:*

Systematisch en herhaald verplichtingen schenden (bijv. controle op zuiveringstechnische werken nalaten, registratie emissiemetingen nalaten,...)

e) Extra-contractuele aansprakelijkheid

Artikel 18 AOW impliceert *geen* schadebeperking in hoofde van de **werkgever**

→ **Werkgever is aansprakelijk voor fouten van de aangestelde**

Artikel 1384, lid 3 B.W.: De aansteller is aansprakelijk voor de fouten begaan door de aangestelde binnen de perken van zijn opdracht

- Schadelijke handelingen gesteld tijdens de dienst en naar aanleiding van de bediening
- Voldoende dat schadelijke handelingen (onrechtstreeks) verband houden met de functie
- Van toepassing op
 - Werkgever interne milieucoördinator of interne preventieadviseur
 - Consultancybedrijf (externe milieucoördinator / externe preventieadviseur) als werkgever van een milieucoördinator-werknemer of van een preventieadviseur-werknemer

e) Extra-contractuele aansprakelijkheid

WERKGEVER

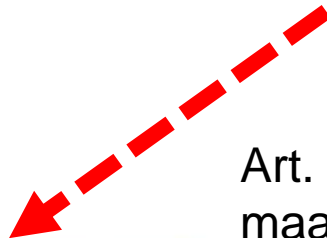
Arbeidsovereenkomst
Art. 18 AOW

INTERNE MILIEUCOÖRDINATOR
INTERNE PREVENTIEADVISEUR

Art. 1384, lid 3 B.W.

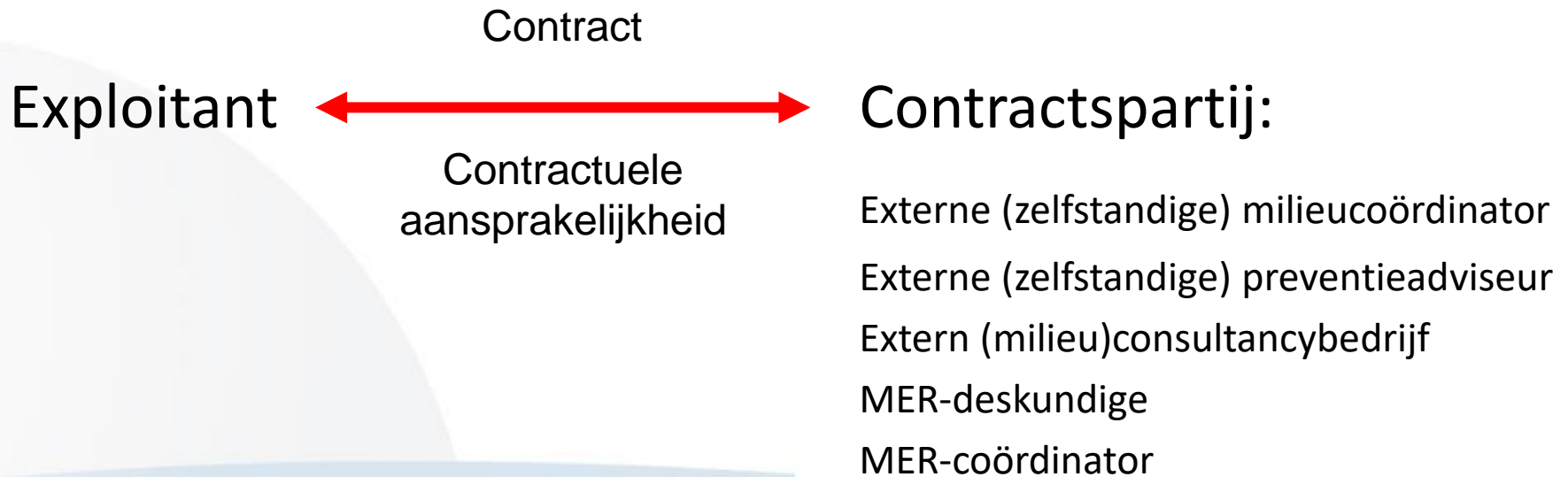

SLACHTOFFER / DERDE

Art. 1382 B.W.,
maar art. 18 AOW

f) Contractuele aansprakelijkheid

f) Contractuele aansprakelijkheid

Contractuele fout = inbreuk op verbintenis

- Inbreuk op **resultaatsverbintenis**
 - Niet-behalen resultaat = contractuele fout
 - Bijv. naleven concreet tijdschema voor emissiemetingen
- Inbreuk op **middelenverbintenis**: verbintenis om redelijke inspanningen te doen om resultaat te behalen
 - Te weinig inspanningen = contractuele fout
 - Vergelijkingsbasis: normaal voorzichtige milieucoördinator
 - Bijv. adviseren in verband met milieugerelateerde investeringen

f) Contractuele aansprakelijkheid

- Toerekenbaar → geen overmacht (gebeurtenis vreemd aan zijn wil, onoverkomelijk en onvoorzienbaar)
- Voorafgaande ingebrekestelling (tenzij geen nut meer)
- Gevolgen:
 - Schadevergoeding
 - beperkt tot voorzienbare schade bij aangaan contract, tenzij opzet: ook onvoorzienbare schade
 - Ev. ontbinding contract met schadevergoeding
 - bijv. laten machtigen om opdracht te laten uitvoeren op kosten van externe milieucoördinator
- Ev. beperking van aansprakelijkheid door contractuele exoneratie- of vrijwaringsclausules

g) Bestuurdersaansprakelijkheid

- De aansprakelijkheid van de bestuurders van de vennootschap ten opzichte van deze vennootschap en ten opzichte van derden omwille van de functie die ze als bestuurder bekleden (vennootschapsrecht)
 - 2 vormen:
 - Aansprakelijkheid voor **gewone bestuursfouten**
 - Aansprakelijkheid wegens **schending van de vennootschapswet of de statuten**
- Daarnaast kan de bestuurder-milieucoördinator door derden nog steeds obv extra-contractuele aansprakelijkheid worden aangesproken

g) Bestuurdersaansprakelijkheid

De aansprakelijkheid voor gewone bestuursfouten

Bestuurder bekleedt de functie van milieucoördinator → fouten in de taak als milieucoördinator = bestuursfout

Vergelijken met normaal zorgvuldige bestuurder-milieucoördinator

Vordering tot schadevergoeding: enkel door de vennootschap, niet door derden

Aansprakelijkheid wegens schending van de vennootschapswet of de statuten

Zelden (bijv. als de statuten de taakomschrijving van de milieucoördinator bevatten)

Vordering tot schadevergoeding: door de vennootschap én door derden

h) Strafrechtelijke en bestuursrechtelijke aansprakelijkheid

Milieuhandhaving

Regelgeving:

- Titel XVI 'Toezicht, handhaving en veiligheidsmaatregelen' van Decreet Algemene Bepalingen Milieubeleid (DABM) ('Milieuhandhavingsdecreet' van 21 december 2007)
- Milieuhandhavingsbesluit van 12 december 2008
- Decreet van 25 april 2014 betreffende de handhaving van de omgevingsvergunning ('decreet handhaving omgevingsvergunning')

→ Versterking bestuurlijk handhavingsmodel, minder inzetten op strafrechtelijke handhaving

h) Strafrechtelijke en bestuursrechtelijke aansprakelijkheid

1. Onderscheid tussen:
 - **Strafrechtelijke handhaving** (correctionele rechtbank)
 - **Bestuurlijke handhaving** (bestuurlijke maatregelen en bestuurlijke geldboeten)

2. Hangt samen met onderscheid tussen:
 - **Milieumisdrijven** (strafrechtelijk spoor – alternatief bestuurlijk spoor)
 - **Milieu-inbreuken** (exclusief bestuurlijk spoor)

h) Strafrechtelijke en bestuursrechtelijke aansprakelijkheid

Aansprakelijkheid milieucoördinator:

- Voor **eigen** misdrijven / inbreuken
 - Niet naleven van decretale verplichtingen
- Voor misdrijven / inbreuken begaan **door het bedrijf** waarvan hij milieucoördinator is
 - Rechtspersoon (art. 5 Sw) en/of natuurlijke persoon (doorgaans exploitant) vervolgen
 - Ev. ook milieucoördinator : enkel indien eigen verplichtingen niet nagekomen
 - **Belang rol milieucoördinator in bedrijf!** *In concreto* beoordeling:
 - Beslissingsbevoegdheid?
 - Kon milieumisdrijf voorkomen / beëindigen?
- Geen aansprakelijkheidsbeperking cf. art. 18 WAO!

h) Strafrechtelijke en bestuursrechtelijke aansprakelijkheid

- **Milieu-inbreuk:**
 - Feitelijke gedraging in strijd met gehandhaafde milieuvoorschriften
 - Uitsluitend administratief sanctioneerbaar
 - Cumulatieve criteria:
 - Geen wederrechtelijke emissies
 - Geen achterlaten, beheer, overbrengen van afvalstoffen
 - Geen gezondheidsschade of dood
 - Geen strafrechtelijke sanctionering
 - Bepaald door Vlaamse Regering (400 inbreukqualificaties!)
 - Niet:
 - Schending van verplichting om milieuvergunning, omgevingsvergunning of een erkenning te hebben
 - Schending van verplichting om veiligheidsrapport of milieueffectrapport op te maken
- **Milieumisdrijf (restcategorie):**
 - Altijd een strafrechtelijk sanctioneerbare gedraging

h) Strafrechtelijke en bestuursrechtelijke aansprakelijkheid

Milieu-inbreuken milieucoördinator

Opsomming in bijlage I Milieuhandhavingsbesluit van 12 december 2008

Bijv.:

- Adviseren in verband met milieugerelateerde investeringen
- Opmaken van een jaarlijks verslag over zijn activiteiten en uitgebrachte adviezen in het voorbije jaar
- Normen en codes van goede praktijk goed toepassing
- Over een burgerrechtelijke aansprakelijkheidsverzekering, inclusief beroepsaansprakelijkheidsverzekering, beschikken
- Bijscholen (!)
- Verplichtingen voor opleidingscentra

h) Strafrechtelijke en bestuursrechtelijke aansprakelijkheid

Milieu-inbreuken milieucoördinator

Artikel	Wettelijke verplichting
3.2.1, § 4, tweede lid	Wanneer dit geen afbreuk doet aan een goede taakvervulling kan, met instemming van de door de Vlaamse Regering aangewezen afdeling, voor twee of meer inrichtingen gezamenlijk een milieucoördinator worden aangesteld of kan een beroep worden gedaan op de diensten van een persoon die geen werknemer is van de exploitant.
3.2.2, § 2	De milieucoördinator geeft zijn advies over elke voorgenomen investering die vanuit milieu-oogpunt relevant kan zijn. Zijn advies wordt tijdig ingewonnen en het wordt voorgelegd aan het orgaan dat de beslissing neemt.
3.2.2, § 3	De milieucoördinator stelt ten behoeve van de bedrijfsleiding en, in voorkomend geval, ten behoeve van de ondernemingsraad en het comité voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing der werkplaatsen, of bij ontstentenis van deze organen, van de vakbondsafvaardiging jaarlijks een verslag op over de wijze waarop hij zijn opdracht heeft vervuld. Dit verslag bevat onder meer een overzicht van de door hem uitgebrachte adviezen en het gevolg dat eraan werd gegeven.

h) Strafrechtelijke en bestuursrechtelijke aansprakelijkheid

Milieu-inbreuken milieucoördinator

3.2.3, § 3	De exploitant brengt de aanstelling van de milieucoördinator ter kennis van de door de Vlaamse Regering aangewezen afdeling.
3.2.5, tweede lid	De aanwijzing en de vervanging van een milieucoördinator-werknemer, de verwijdering uit zijn functie en de aanstelling van een tijdelijke plaatsvervanger, worden door de exploitant, onverminderd het bepaalde in artikel 3.2.3, § 3, uitgevoerd na voorafgaand akkoord van het comité voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen of, bij ontstentenis ervan, van de vakbondsafvaardiging. In geval van blijvende onenigheid in de schoot van het comité of met de vakbondsafvaardiging, wordt het advies ingewonnen van de door de Vlaamse Regering aangewezen afdeling.

h) Strafrechtelijke en bestuursrechtelijke aansprakelijkheid

Milieu-inbreuken MER-deskundige en MER-coördinator

Bijlage II Milieuhandhavingsbesluit

Artikel	Wettelijke verplichting
4.2.9, § 3, eerste lid	Tijdens het opstellen van het plan-MER is de erkende MER-coördinator gehouden tot overleg met de administratie. De MER-coördinator moet in voorkomend geval de aanvullende bijzondere schriftelijke richtlijnen van de administratie, als aanvulling op de afgebakende inhoud en de bijzondere richtlijnen, vermeld in artikel 4.2.8, §6, in acht nemen.
4.3.6, § 3	Tijdens het opstellen van het project-MER zijn de erkende MER-coördinator en in voorkomend geval de erkende MER-deskundigen gehouden tot overleg met de administratie.

h) Strafrechtelijke en bestuursrechtelijke aansprakelijkheid

Milieu-inbreuken MER-deskundige

Bijlage XXIII Milieuhandhavingsbesluit

38, 1°, eerste 18 woorden	De erkende MER-deskundige, vermeld in artikel 6, 1°, d): 1° beschikt over de nodige software voor het voorspellen van effecten van plannen en projecten op mens en milieu ...
38, 1°, laatste 9 woorden	De erkende MER-deskundige, vermeld in artikel 6, 1°, d): 1° kan die hanteren en de resultaten ervan correct interpreteren;
38, 2°	De erkende MER-deskundige, vermeld in artikel 6, 1°, d): 2° beschikt over de nodige vakliteratuur en gegevens over de uit te voeren taken met betrekking tot de erkenning;
38, 3°	De erkende MER-deskundige, vermeld in artikel 6, 1°, d): 3° blijft op de hoogte van de recentste ontwikkelingen en wetgeving inzake de discipline waarvoor hij erkend is, door daarvoor jaarlijks een bijscholing van minstens acht uur te volgen per discipline.

h) Strafrechtelijke en bestuursrechtelijke aansprakelijkheid

Milieu-inbreuken MER-coördinator

Bijlage XXIII Milieuhandhavingsbesluit

39/2, 1°	De erkende MER-coördinator, vermeld in artikel 6, 1°, g): 1° beschikt over de nodige vakliteratuur en gegevens over de uit te voeren taken met betrekking tot de erkenning;
39/2, 2°	De erkende MER-coördinator, vermeld in artikel 6, 1°, g): 2° blijft op de hoogte van de recentste ontwikkelingen en wetgeving over milieueffectrapportage door daarvoor jaarlijks een bijscholing van minstens acht uur te volgen;

h) Strafrechtelijke en bestuursrechtelijke aansprakelijkheid

Milieumisdrijven

- Een reeks bijzondere misdrijven: **concrete gevaarzettingsdelicten** (concreet gevaar op milieuschade) (art.16.6.2 – 16.6.3 *septies* DABM) : bijv.
 - Emissies in of op water, bodem, atmosfeer
 - Afvalstoffen: achterlaten, beheren, overbrengen
 - Beschermd in het wild levende dier- en plantsoorten: bezit, vangst, ..., beschadiging, doding, verhandeling Nest-, rust-, voortplantingsplaatsen; beschadiging
 - Biotoopbescherming: vegetatiewijzigingen, habitat-beschadiging, GEN- en GENO-beschadiging
 - Ontbossing
- 1 vangnetbepaling: **abstracte gevaarzettingsdelicten** (art. 16.6.1, §1 DABM)
- Opzettelijk plegen (algemeen opzet) of door gebrek aan voorzorg (onachtzaamheidsmisdrijf)
- Ondersteuning werking handhavingssysteem (art. 16.6.1., §2 DABM)
 - Opzettelijk niet uitvoeren of negeren bestuurlijke sancties, veiligheidsmaatregelen of door de rechter opgelegde maatregelen
 - **Opzettelijk verhinderen uitoefening toezichtsrechten**

h) Strafrechtelijke en bestuursrechtelijke aansprakelijkheid

Ook **andere (algemene) misdrijven** relevant voor milieucoördinator (en andere functies):

- Valsheid in geschrifte en gebruik van valse stukken
 - Art. 196 Sw: Strafbaar is de persoon die in handels- of bankgeschriften of in private geschriften valsheid pleegt, hetzij door valse handtekeningen, (...) hetzij door toevoeging of vervalsing van bedingen, verklaringen of feiten die deze akten ten doel hadden op te nemen of vast te stellen.
 - Art. 197 Sw: Worden eveneens gestraft, degenen die van de valse akten of stukken gebruik hebben gemaakt
- Onopzettelijke slagen en verwondingen
 - Art. 418 Sw: Schuldig aan onopzettelijk doden of aan onopzettelijk toebrengen van letsel is hij die het kwaad veroorzaakt door gebrek aan voorzichtigheid of voorzorg, maar zonder het oogmerk om de persoon van een ander aan te randen.

h) Strafrechtelijke en bestuursrechtelijke aansprakelijkheid

- **Misdrijf**
 - Proces-verbaal wordt doorgestuurd aan Parket / Openbaar Ministerie (OM)
 - Procureur des Konings beslist over al dan niet doorsturen voor administratieve beboeting binnen termijn van 180 dagen (+ éénmaal verlengbaar met 180 dagen)
- **Inbreuk**
 - Verslag van Vaststelling wordt door verbalisant rechtstreeks aan Gewestelijke Entiteit (AMMC) gezonden
- In beide gevallen → **Gewestelijke Entiteit:**
 - Bestuurlijk sepot
 - Bestuurlijke transactie
 - Bestuurlijke geldboete

h) Strafrechtelijke en bestuursrechtelijke aansprakelijkheid

Strafrechtelijk spoor

- Fase vooronderzoek: Procureur des Konings
 - Sepot (technisch (bijv. verjaring) – om opportuniteitsredenen)
 - Transactie
 - Vervolgingsbeslissing
- Rechterlijke fase
 - Bestrafing met vrijheidsberoving + geldboete
Brede vorktarieven (1 maand – 5 jaar/ 100 – 500.000 euro)
 - Herstel
 - Bijzondere herstelmaatregel: verwijdering afvalstoffen (art. 16.6.4 DABM)
 - Algemene regeling (art. 16.6.6. e.v. DABM): Herstel in de oorspronkelijke toestand, staken strijdig gebruik of uitvoeren aanpassingswerken
 - Veiligheidsmaatregelen

h) Strafrechtelijke en bestuursrechtelijke aansprakelijkheid

Bestuurlijk spoor

- **Bestuurlijke maatregelen**

- Welke? **Regularisatiebevel, stakingsbevel, bestuursdwang**
- Wie? TZH, gouverneur en burgemeester
- Hoe? Schriftelijk/mondeling (bekrachtiging)
- Beroep bij de minister (niet schorsend!)
- Opheffingsprocedure
- Rechterlijke toetsing: Raad van State (gemeen bestuursrecht)
- Verzoek tot oplegging door derden

- **Bestuurlijke boete**

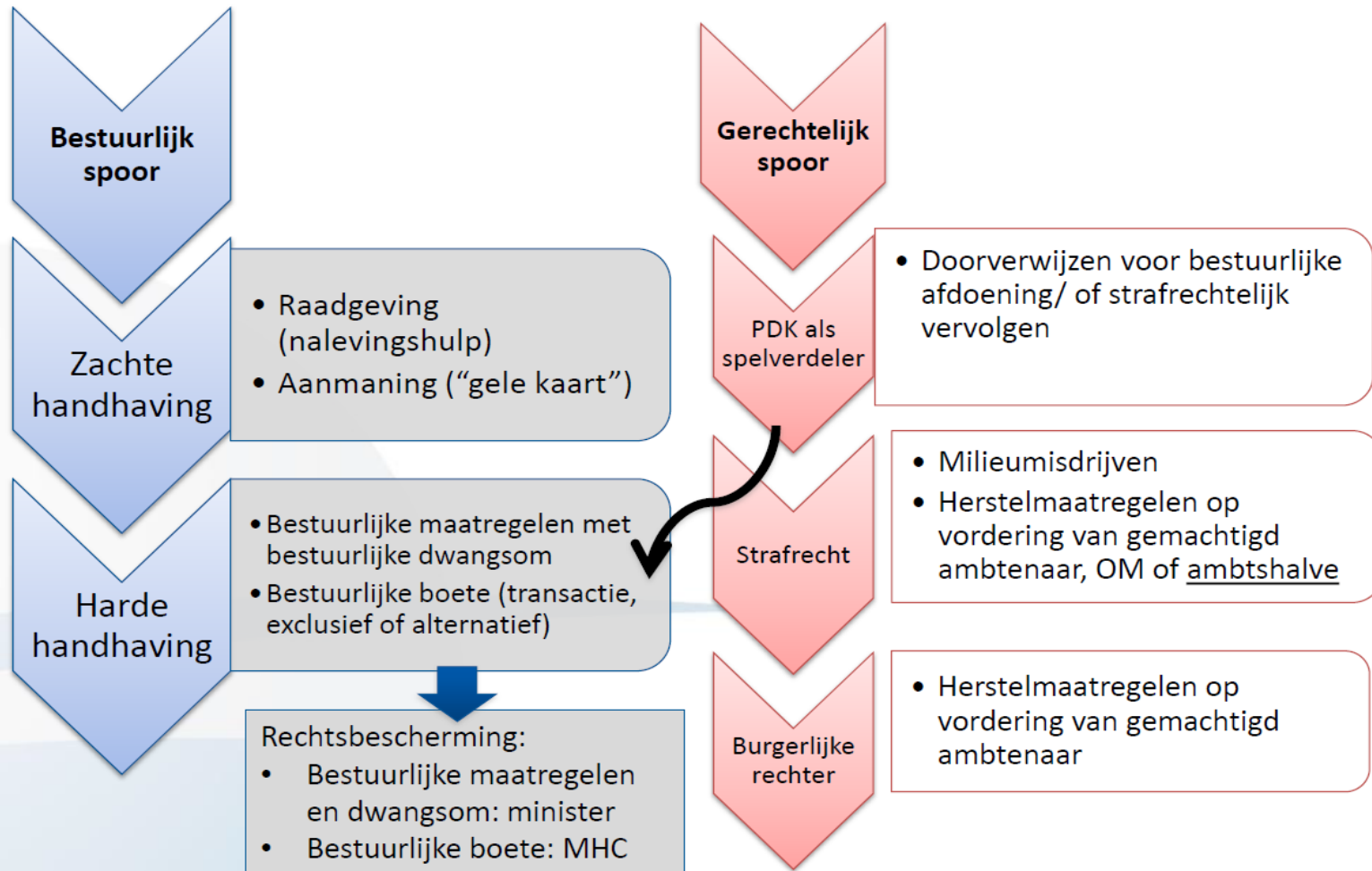
- Welke? **Bestuurlijke geldboete en voordeelontneming**
- Wie? Afdeling Milieuhandhaving, Milieuschade en Crisisbeheer (AMMC)
- Rechterlijke toetsing: Milieuhandhavingscollege en Raad van State in cassatie
- Geen verzoek tot oplegging

h) Strafrechtelijke en bestuursrechtelijke aansprakelijkheid

Bestuurlijke beboeting

- Ev. bestuurlijke transactie (minnelijke schikking):
 - inbreuk : max. 500 EUR – misdrijf: max. 2.000 EUR
 - Betalen binnen termijn van 3 maanden
 - Schorst procedure tot opleggen van bestuurlijke geldboete
- Beboetingsprocedure: brede vork (x opdecimen)
 - exclusieve geldboete: maximaal 50.000 EUR
 - alternatieve geldboete (indien geen strafrechtelijke vervolging): maximaal 250.000 EUR
- Rekening houden met ernst – frequentie – omstandigheden
- Art. 16.4.26 DABM: verbeurdverklaring van vermogensvoordelen

h) Strafrechtelijke en bestuursrechtelijke aansprakelijkheid

h) Strafrechtelijke en bestuursrechtelijke aansprakelijkheid

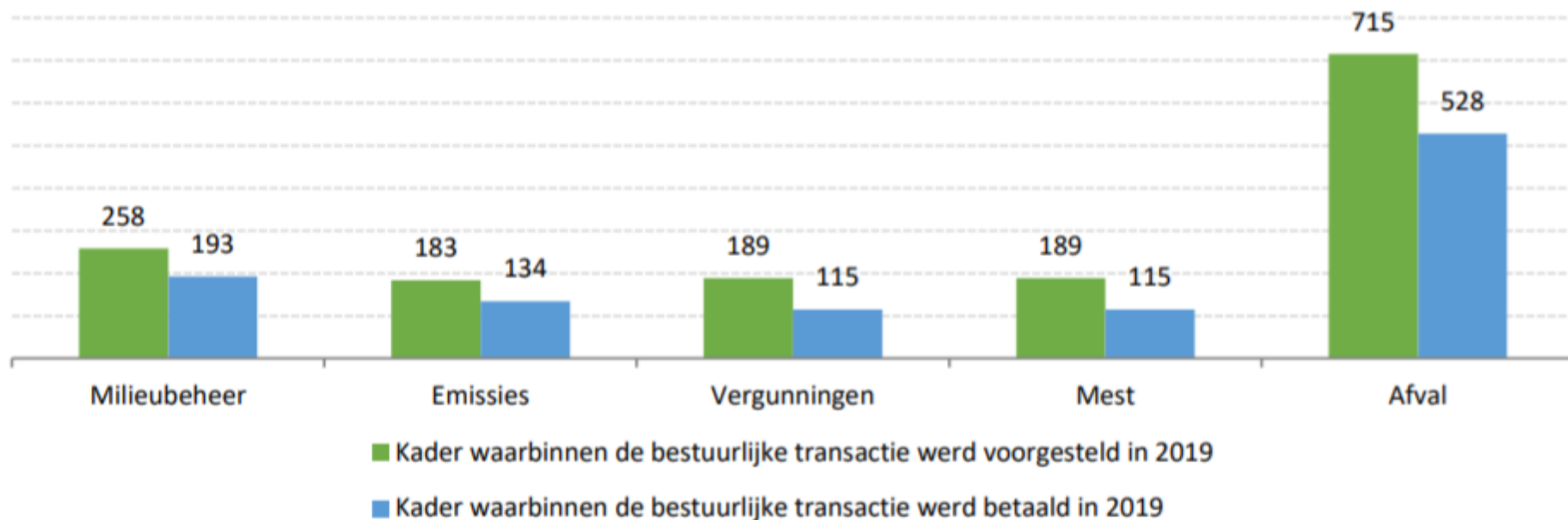
Doorsturen milieumisdrijven voor alternatieve bestuurlijke beboeting

	PV's ontvangen door de gewestelijke entiteit van de parketten	Aantal zaken 'milieuhandhaving' geregistreerd door het correctioneel parket	% aandeel van de PV's doorgestuurd aan de gewestelijke entiteit
Parket Oost-Vlaanderen	784	1.449	54,11%
Parket West-Vlaanderen	569	1.077	52,83%
Parket Antwerpen	386	908	42,51%
Parket Limburg	223	492	45,32%
Parket Leuven	86	255	33,73%
Parket Halle-Vilvoorde	207	507	40,83%
Totaal	2 255	4 685	48,13%

Tabel 43 Procentueel aandeel van processen-verbaal ontvangen door de parketten van het Vlaamse Gewest in 2019, bezorgd aan de gewestelijke beboetingsentiteit

h) Strafrechtelijke en bestuursrechtelijke aansprakelijkheid

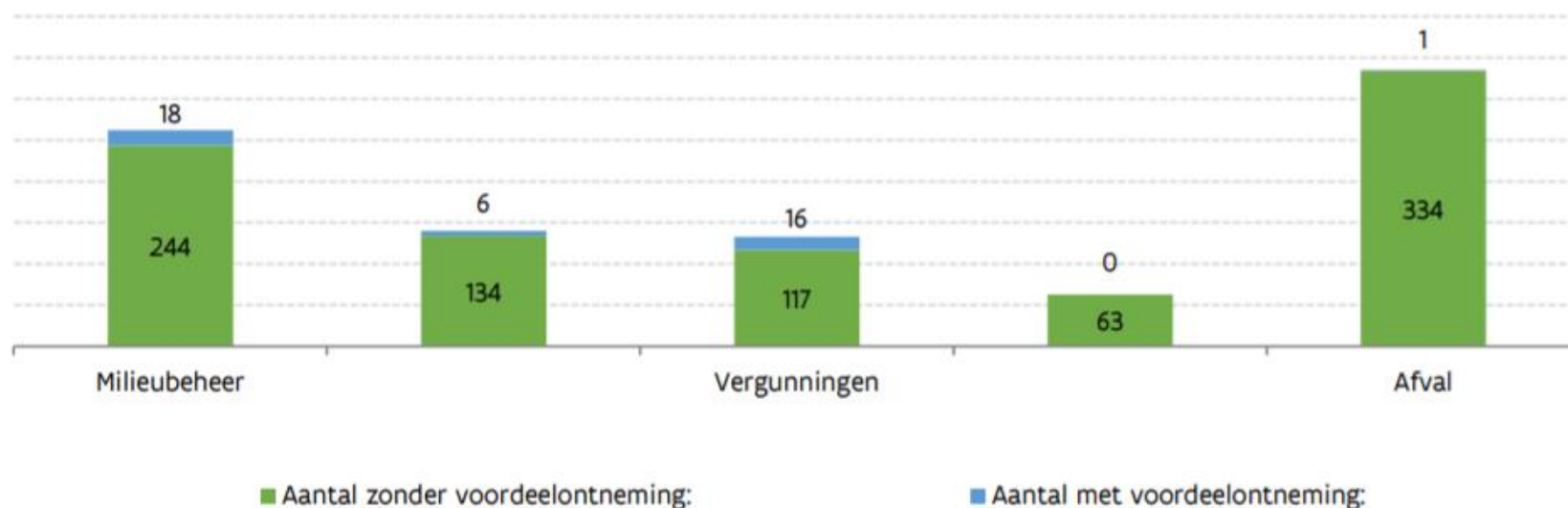
Bestuurlijke transactie bij milieumisdrijven

Grafiek 16 Kader waarbinnen de bestuurlijke transacties in 2019 werden voorgesteld en betaald, per milieuthema

h) Strafrechtelijke en bestuursrechtelijke aansprakelijkheid

Alternatieve bestuurlijke geldboete bij milieumisdrijven

Grafiek 15 Kader waarbinnen alternatieve bestuurlijke geldboete werd opgelegd door de gewestelijke entiteit in 2019, zonder en met voordeelontneming

h) Strafrechtelijke en bestuursrechtelijke aansprakelijkheid

Exclusieve bestuurlijke geldboete bij milieu-inbreuken

Verslag van Vaststelling ontvangen door de gewestelijke entiteit	314
Beslissing genomen in het kader van Exclusieve bestuurlijke geldboete	237
Beslissing hield geen geldboete in	9
Beslissing hield een geldboete in	79
Beslissing hield een geldboete met (gedeeltelijk) uitstel in (conform artikel 16.4.29, § 2 DABM - nieuwe modaliteit sinds 12/07/2019)	4
Beslissing hield een voorstel tot bestuurlijke transactie in (die ook werd betaald)	145

Tabel 48 Beslissingen genomen in het kader van exclusieve bestuurlijke geldboeten door de gewestelijke entiteit

Kader waarbinnen een exclusieve bestuurlijke geldboete werd opgelegd:	Aantal dossiers
Milieubeheer	60
Emissies	5
Vergunningen	7
Mest	0
Afval	11

Tabel 49 Kader waarbinnen een exclusieve bestuurlijke geldboete werd opgelegd in 2019

2. Praktijk

Rechtspraak

Cases

Bestuurlijke beboeting milieucoördinatoren?

Al +/- 14.000 boetes opgelegd

Slechts 1 boete opgelegd aan een milieucoördinator
(Grove schending rapportageverplichting)

Geen boetes voor MER-deskundigen of MER-coördinatoren

Strafrechtelijke vervolging milieucoördinatoren?

Uitzonderlijk → vnl. kwestie van strafrechtelijke toerekening

M. Faure, De strafrechtelijke toerekening van milieudelicten”, Maklu, Antwerpen 1992, p. 22:

*“Een belangrijk uitgangspunt bij de toerekening van strafrechtelijke aansprakelijkheid naar natuurlijke personen toe blijft vanzelfsprekend dat deze toerekening slechts mogelijk is indien de natuurlijke persoon die strafrechtelijk aansprakelijk wordt gehouden, enige vorm van schuld treft. Dit betekent dat er nooit een quasi-automatische toerekening kan zijn naar een persoon die bijvoorbeeld op grond van de statuten voor de gang van zaken in het bedrijf aansprakelijk zou zijn, indien niet is onderzocht wat zijn **concrete rol** is geweest **bij de totstandkoming van het strafbare feit dat door de rechtspersoon is gepleegd.**”*

Strafrechtelijke vervolging milieucoördinatoren?

Corr. rb. Dendermonde, 4 juni 2002, TMR 2004, p. 585:

Milieucoördinator-productiechef: onvoldoende gewezen op milieuproblematiek binnen de inrichting – ingestemd met economische argumenten om bepaalde investeringen uit te stellen

Corr. rb. Gent, 4 juni 2007, NjW 2007, p 947:

Milieucoördinator in een eierbrekerij: geen enkele interne controle uitgevoerd op de naleving van de milieuwetgeving en regels bewust miskend.

Veroordeeld tot een gevangenisstraf van 3 maand en een geldboete van 500 EUR (x opdecimes), gedeeltelijk met uitstel

Strafrechtelijke vervolging milieucoördinatoren?

Doorgaans enkel **rechtspersoon en/of exploitant** gedagvaard

→ Verschuilen zich dikwijls achter de aanwezigheid / fout van een milieucoördinator

Cassatie, 4 februari 2014, MER 2014, p. 327-331:

“De omstandigheid dat een rechtspersoon beschikt over een milieucoördinator, ontslaat hem geenszins van de verplichting op de hoogte te zijn van zijn wettelijke verplichtingen en, desnoods, daarover de nodige inlichtingen in te winnen. Het feit dat de milieucoördinator de vennootschap niet gewezen heeft op haar verplichting een milieuvergunning aan te vragen voor de uitbreiding van de werfzone levert geen onoverwinnelijke rechtsdwaling op.”

Strafrechtelijke vervolging milieucoördinatoren?

Hof van Beroep Gent, 1 juni 2012, TMR 2013, p. 213-215:

*“De tweede beklaagde kan zijn eigen strafrechtelijke verantwoordelijkheid als leidinggevend persoon niet afwentelen door voor te houden dat hij bestuurder is in verschillende bedrijven, **noch door zich te beroepen op de aanstelling van een interne milieucoördinator of een productiedirecteur.***

Waar volgens de tweede beklaagde de milieubeheersing in handen was van en toevertrouwd aan de milieucoördinator en de productiedirecteur, bleef dit in werkelijkheid blijkbaar beperkt wat de milieucoördinator betreft tot enkel een adviserende functie en wat de productiedirecteur betreft tot een uitvoerende functie.

Er wordt niet aangetoond dat zij autonome en reële beslissingsbevoegdheid hadden om op milieutechnisch vlak beslissingen te nemen met betrekking tot noodzakelijk geachte investeringen, maatregelen te nemen om overschrijding van de lozingsnormen en het lozen van antimoon onmiddellijk stop te zetten met de er uit voortvloeiende meerkost tot gevolg, en als ultieme remedie de productie stilleggen.”

Strafrechtelijke vervolging milieucoördinatoren?

Hof van Beroep Gent, 5 maart 2010, TMR 2010, p. 501-502:

“De functie van de eerste beklagde als bestuurder van de tweede beklagde maakte hem tot een goed ingelicht persoon, of alleszins had hij dit moeten zijn, die de verplichting had tot handelen, zeker wanneer hij in casu meermaals verwittigd werd over de bestaande hinder en hij kennis had van het capaciteitsprobleem waarmee het compostbedrijf kamte. (...)

Dat nog andere personen instonden voor het bestuur (...) en dat er binnen of voor het bedrijf ook een milieucoördinator actief was en dat deze personen niet vervolgd worden, zoals de verdediging opwerpt, doet aan de vaststelling van het wetens en willens handelen van de eerste beklagde geen afbreuk en geeft op zich geen grond tot decumulatie.”

Strafrechtelijke vervolging milieucoördinatoren?

Hof van Beroep Gent, 28 juni 2018, TMR 2019, p. 214-217:

Vervolging VDAB, gedelegeerd bestuurder, provinciaal directeur en milieucoördinator voor overmatige geluidshinder (schending milieuzorgplicht) veroorzaakt door opleidingscentrum 'wegenbouw en bouwplaats machines'

- Vrijspraak alle natuurlijke personen
- Geen bewijs dat natuurlijke personen geen redelijke maatregelen hebben genomen om het opleidingscentrum vroeger stop te zetten (enige remedie)
- Beslissing (met grote budgettaire impact) kwam enkel toe aan raad van bestuur

Cases aansprakelijkheid milieucoördinatoren

Case:

De omgevingsinspectie controleert het bedrijf en stelt vast dat de milieucoördinator heeft nagelaten het jaarverslag op te stellen

- Milieucoördinator strafrechtelijke aansprakelijk?
- Milieucoördinator burgerlijk aansprakelijk?

Cases aansprakelijkheid milieucoördinatoren

Case:

De milieucoördinator stelt vast dat er opzettelijk afvalstoffen worden achtergelaten en meldt dit niet aan de exploitant

- Milieucoördinator strafrechtelijke aansprakelijk?
- Riskeert milieucoördinator een bestuurlijke boete?
- Milieucoördinator burgerlijk aansprakelijk?
 - T.a.v. exploitant?
 - T.a.v. derden?

Wat indien de milieucoördinator wel meldt aan de exploitant en deze nalaat in te grijpen?

Cases aansprakelijkheid milieucoördinatoren

Case:

Een milieucoördinator kan het tijdens een opendeurdag niet vinden met een bezoeker en het komt tot een vechtpartij na een woordenwisseling

- Milieucoördinator strafrechtelijke aansprakelijk?
- Milieucoördinator burgerlijk aansprakelijk?

Cases aansprakelijkheid MER-deskundige / MER-coördinator

Case:

Een nieuw klasse 1-inrichting wordt opgericht en uitgebaat na een gunstig MER-rapport. Er manifesteert zich ernstige geluidshinder, hetgeen niet was voorzien in het MER-rapport.

- Kunnen de betrokken MER-deskundige en MER-coördinator strafrechtelijke aansprakelijk worden gehouden?
- Kunnen de betrokken MER-deskundige en MER-coördinator bestuurlijk worden beboet?
- Kunnen de betrokken MER-deskundige en MER-coördinator door schadelijders (derden) aansprakelijk worden gesteld?
- Kunnen de betrokken MER-deskundige en MER-coördinator door het bedrijf aansprakelijk worden gesteld?

Cases aansprakelijkheid preventieadviseur

Case:

Een preventieadviseur stelt vast dat de veiligheidsskap van een zaagmachine is afgebroken en laat opzettelijk na hierover advies uit te brengen aan de werkgever. Er doet zich een arbeidsongeval voor bij een werknemer, die een vinger verliest.

- Kan de preventieadviseur strafrechtelijk aansprakelijk worden gesteld?
- Kan de preventieadviseur burgerlijk aansprakelijk worden gesteld?

Vragen?

Advocaten in omgevingsrecht

Kantoor Gent

Kasteellaan 141

B 9000 Gent

tel. +32 9 234 29 16 – fax +32 9 234 29 17

Kantoor Brugge

Domein De Herten - Hertsbergsestraat 4

B 8020 Oostkamp

tel. +32 50 49 08 40 – fax +32 50 61 50 01